

**social og
indenrigsministeriet**

Velfærdspolitisk Analyse

Forløb op til en anbringelse

For langt hovedparten af de børn og unge, som fik iværksat en anbringelse for første gang i 2018, har der op til anbringelsen været et forløb med en forebyggende indsats eller foranstaltning. Samtidig har der for hovedparten været underretninger i årene op til anbringelsen.

I løbet af 2018 blev der iværksat førstegangsanbringelser af ca. 2.000 børn og unge i alderen 0-17 år. Ca. 80 pct. af de førstegangsanbragte børn og unge i alderen 3-17 år havde modtaget en forebyggende indsats eller foranstaltning på et tidspunkt fra 2014 frem til iværksættelse af anbringelsen i 2018. Blandt de 0-2-årige var det ca. 56 pct.

Ser man på de 12-14-årige førstegangsanbragte børn og unge, som har modtaget en forebyggende indsats eller foranstaltning forud for iværksættelse af anbringelsen, har knap 60 pct. modtaget en forebyggende indsats eller foranstaltning allerede i 2014 eller 2015. Samtidig havde 1/4 af alle de 12-14-årige, der blev anbragt for første gang i 2018, modtaget en forebyggende indsats eller foranstaltning i alle årene fra 2014 til 2017.

I perioden 2015 og frem til iværksættelse af anbringelsen i 2018 var der modtaget underretninger om ca. 90 pct. af de førstegangsanbragte 3-17-årige. For størstedelen af de børn og unge, er underretningerne om barnet modtaget mere end et år forud for iværksættelsen af anbringelsen.

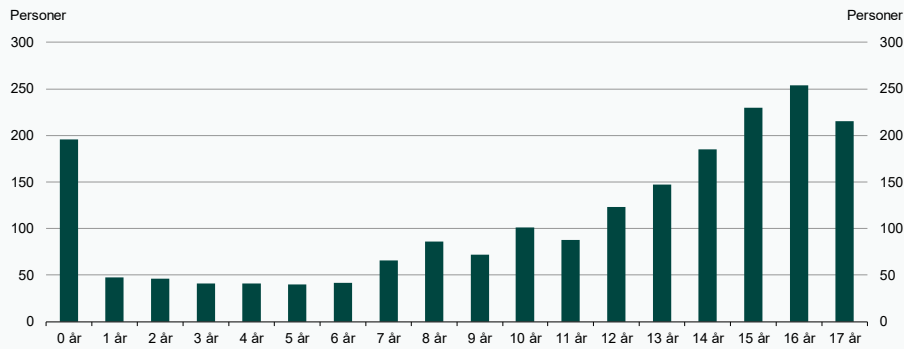
For mange af de førstegangsanbragte har der været flere underretninger forud for anbringelsen. For omkring halvdelen af de førstegangsanbragte 3-11 årige har der været seks eller flere underretninger, og for omkring 1/4 af børnene i denne aldersgruppe har der været 10 eller flere underretninger forud for iværksættelse af anbringelsen. Blandt de førstegangsanbragte 3-11-årige i 2018, der var modtaget underretninger om, var der modtaget underretninger allerede i 2015 om ca. halvdelen af børnene.

Iværksatte førstegangsanbringelser

I løbet af 2018 blev der iværksat førstegangsanbringelser af ca. 2.000 børn og unge i alderen 0-17 år. Der var omkring 5 gange så mange 16-årige som 1-årige førstegangsanbragte, jf. figur 1.

Figur 1

Aldersfordelingen ved iværksatte anbringelser i 2018, som er førstegangsanbringelser

Anm.: Børn og unge i alderen 0-17 år, der fik iværksat en anbringelse i løbet af 2018, og som var førstegangsanbragte. Kun personer, der indgår i befolkningsregisteret ultimo året er medtaget. Alder er opgjort som alder på iværksættelsestidspunktet. Enkelte personer har mere end én iværksat anbringelse i 2018. I de tilfælde er alder ved første iværksatte anbringelse benyttet.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Formålet med denne analyse er at se nærmere på, hvad der går forud for en anbringelse. For de ca. 2.000 førstegangsanbragte børn og unge i 2018 undersøges det, hvorvidt de i perioden 2014 og frem til iværksættelse af anbringelsen i 2018 har modtaget en forebyggende indsats eller foranstaltning. Derudover ses der på, om der i perioden 2015 og frem til iværksættelse af anbringelsen er modtaget underretninger om de førstegangsanbragte børn og unge. Se boks 1 for nærmere forklaring af datagrundlaget og den valgte periode.

Boks 1**Datagrundlag for forebyggende foranstaltninger og underretninger**Forebyggende indsatser og foranstaltninger

Der tages i analysen udgangspunkt i forebyggende indsatser og foranstaltninger, der er modtaget inden for rammerne af kapitel 3 (§ 11) samt kapitel 11 og 12 i serviceloven, og som er modtaget på et tidspunkt i perioden 2014 og frem til iværksættelse af anbringelsen i 2018. 2014 er det første år, hvor der findes centralt tilgængelige registerdata for forebyggende familierettede indsatser og foranstaltninger. De førstegangsanbragte børn og unge kan have modtaget forebyggende indsatser eller foranstaltninger før 2014, men det vil ikke fremgå af analysen, at de har modtaget forebyggende indsatser eller foranstaltninger forud for anbringelsen, hvis de ikke har modtaget nogen sociale foranstaltninger på et tidspunkt i perioden 2014 og frem.

Der er ikke indberetningspligt, hvis en kommune giver støtte efter servicelovens § 11, og opgørelser af disse forebyggende indsatser beror af den grund alene på kommunernes frivillige indberetninger.

Underretninger

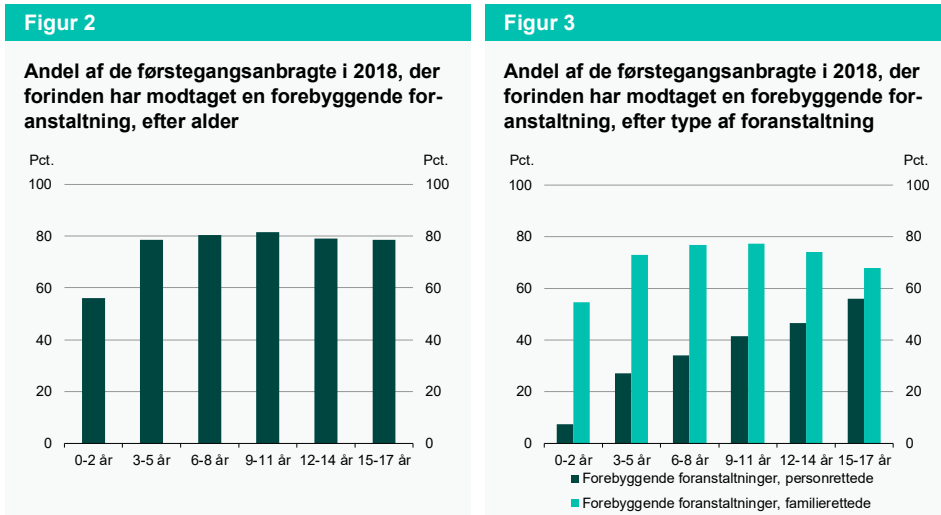
I analysen er der fokuseret på underretninger i perioden 2015 og frem til iværksættelse af anbringelsen i 2018, da 2015 er de første år, der foreligger centralt tilgængelige registerdata for underretninger. Der kan være modtaget underretninger om de førstegangsanbragte før 2015. Disse underretninger vil ikke indgå i analysen.

Forebyggende indsatser og foranstaltninger forud for anbringelsen

Hvis en kommune vurderer, at et barn eller en ung person under 18 år har brug for særlig støtte, kan det ske i form af en anbringelse uden for hjemmet, men det kan også være i form af en tidlig forebyggende indsats eller en forebyggende foranstaltning.

Tidlige forebyggende indsatser er indsatser efter § 11 i serviceloven og dækker bl.a. over netværks- og samtalegrupper, rådgivning om familieplanlægning og økonomisk støtte til fritidsaktiviteter. Eksempler på forebyggende foranstaltninger er familiebehandling, aflastningsophold og fast kontaktperson. Behovet for støtte kan skyldes forhold i familien, fx at forældrene af forskellige årsager ikke kan varetage omsorgen for barnet, eller forhold, der knytter sig til barnet eller den unge selv, fx adfærdsmæssige vanskeligheder eller en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse.

Omkring 80 pct. af de førstegangsanbragte børn og unge i alderen 3-17 år havde modtaget en forebyggende indsats eller foranstaltning på et tidspunkt i perioden 2014 og frem til, de blev anbragt uden for hjemmet i 2018. Blandt de 0-2-årige var det ca. 56 pct., jf. figur 2. Kommunernes indberetninger af familierettede forebyggende indsatser efter § 11 er frivillig, hvorfor andelen, der har modtaget en foranstaltning forud for anbringelsen, sandsynligvis er undervurderet.

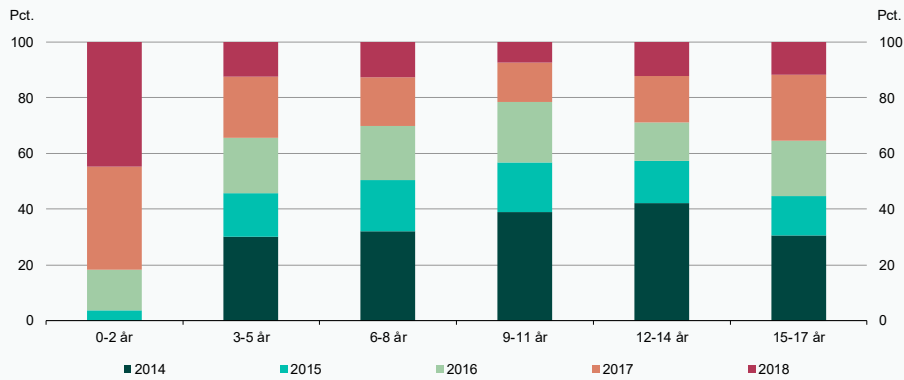
Anm.: Andelen af de førstegangsanbragte børn og unge, der har modtaget en forebyggende indsats eller foranstaltning inden for rammerne kapitel 3 (§ 11) samt kapitel 11 og 12 i serviceloven på et tidspunkt i perioden 2014 og frem til iværksættelse af anbringelsen i 2018. Se i øvrigt anmærkningen til figur 1.
 Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Størstedelen af de førstegangsanbragte børn og unge, har modtaget familierettede forebyggende foranstaltninger forud for iværksættelse af anbringelsen. Andelen, der forud for anbringelsen har modtaget en personrettet forebyggende foranstaltning stiger med alderen. Blandt de 3-5-årige har 27 pct. modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger forud for anbringelsen. For de 15-17-årige er det 56 pct., jf. figur 3.

Blandt de førstegangsanbragte børn og unge, som har modtaget en forebyggende indsats eller foranstaltning på et tidspunkt i perioden 2014 til iværksættelse af anbringelsen i 2018, har ca. 42 pct. af de 12-14-årige modtaget en forebyggende indsats eller foranstaltning allerede i 2014. For ca. 12 pct. af gruppen, var 2018 det første år i perioden 2014-2018, hvor de modtog en forebyggende indsats eller foranstaltning, jf. figur 4.

Figur 4

Tidspunkt for første forebyggende foranstaltning i perioden 2014 frem til iværksættelse af anbringelsen i 2018

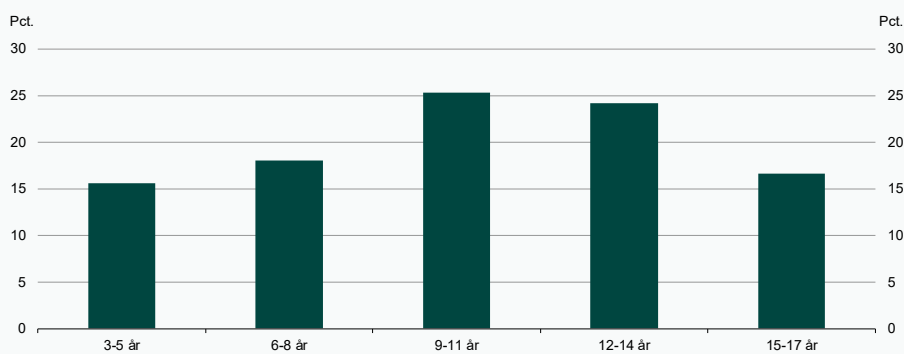
Anm.: Angiver tidspunkt for første forebyggende indsats eller foranstaltning i perioden 2014 frem til iværksættelse af anbringelsen i 2018, blandt de førstegangsanbragte børn og unge, som modtog en forebyggende indsats eller foranstaltning i denne periode. Se i øvrigt anmærkningen til figur 1.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Blandt de 3-17-årige førstegangsanbragte havde 20 pct. modtaget en forebyggende indsats eller foranstaltning, enten i form af en personrettet eller familierettet forebyggende foranstaltning, i både 2014, 2015, 2016 og 2017. Blandt de 9-11-årige var det hver fjerde barn, der havde modtaget en forebyggende foranstaltning i hvert af de foregående 4 år, jf. figur 5.

Figur 5

Andelen af de førstegangsanbragte i 2018, der har modtaget en forebyggende foranstaltning på et tidspunkt i hvert af årene 2014-2017

Anm.: Andelen af de førstegangsanbragte børn og unge, som på et tidspunkt i både 2014, 2015, 2016 og 2017 havde modtaget en forebyggende indsats eller foranstaltning. Se i øvrigt anmærkningen til figur 1.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Underretninger for førstegangsanbragte

Alle borgere har pligt til at underrette kommunen, hvis de er bekymrede for, om et barn eller ung lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare. Fagpersoner som eksempelvis lærere og sundhedsplejersker har skærpet underretningspligt, der går forud for deres tavshedspligt. De har pligt til at underrette kommunen, hvis de får kendskab til eller har grund til at antage, at et barn eller ung har behov for særlig støtte, jf. boks 2. Underretninger udgør derfor en central rolle i kommunernes arbejde med tidlig opsporing af børn og unge, der kan have behov for særlig støtte.

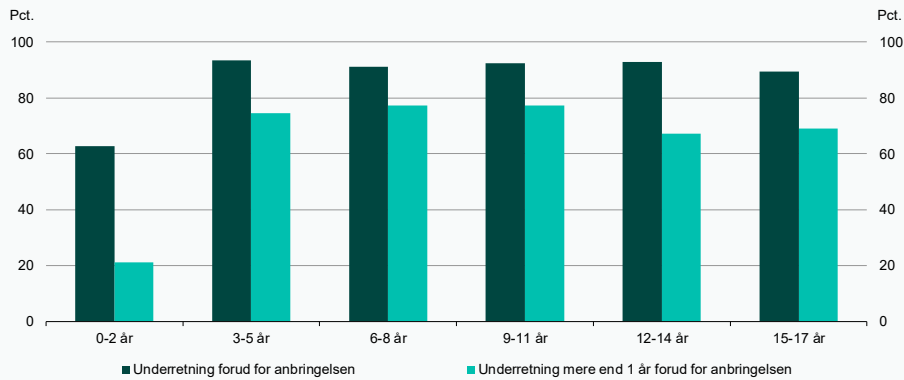
Når en kommune modtager en underretning, skal kommunen vurdere, om barnet eller den unge har behov for hjælp eller støtte af kommunen. Denne støtte kan gives med hjemmel i serviceloven, eksempelvis i form af en tidlig forebyggende indsats, en forebyggende foranstaltning eller anbringelse uden for hjemmet, men kommunen har også mulighed for at hjælpe børn og unge på andre måder end efter serviceloven. De kan blandt andet iværksætte støtte med hjemmel i dagtilbudsloven eller folkeskoleloven.

I perioden 2015 og frem til iværksættelse af anbringelsen var der modtaget underretninger om ca. 90 pct. af de førstegangsanbragte i alderen 3-17 år. Blandt de 0-2-årige var der forud for anbringelsen modtaget underretninger om 63 pct. Med undtagelse af de 0-2-årige er der for størstedelen af de børn og unge, der er modtaget underretninger om forud for anbringelsen, modtaget underretninger om barnet mere end et år forud for iværksættelse af anbringelsen, jf. figur 6.

Det bemærkes, at der er usikkerhed forbundet med kommunernes indberetninger af modtagne underretninger om børn og unge, jf. anmærkning i figur 6.

Figur 6

Andel af de førstegangsanbragte i 2018, der forinden er modtaget underretninger om

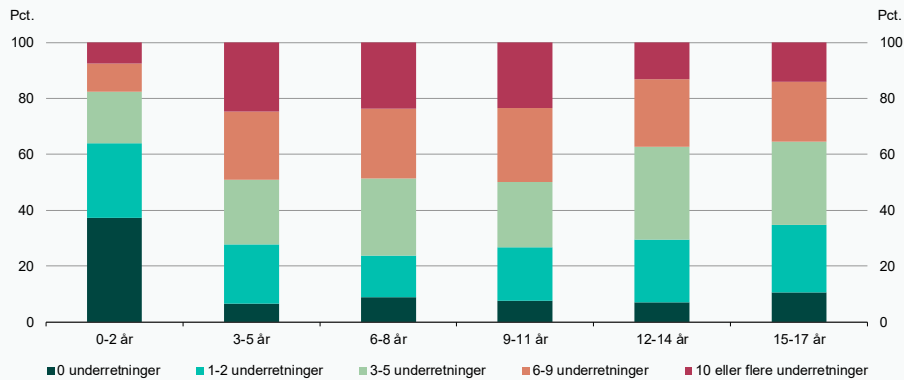
Anm.: 'Underretninger forud for anbringelsen' omfatter underretninger i perioden 2015 og frem til tidspunktet for iværksættelse af anbringelsen i 2018. 'Underretninger mere end 1 år forud for anbringelsen' inkluderer underretninger i perioden 2015 og frem til 365 dage før iværksættelse af anbringelsen. Børn og unge i alderen 0-17 år, der var førstegangsanbragte i 2018, og som indgår i befolkningsregisteret ultimo året. Danmarks Statistik bemærker, at antallet af underretninger er underestimeret for enkelte kommuner, derudover har Aalborg, Gribskov og Sønderborg ikke godkendt data for 2018. Aalborg kommune har ikke godkendt data for 2017. Horsens har ikke indberettet data for 2018 og underretninger fra Horsens kommune i 2018 indgår derfor ikke i opgørelsen. Se i øvrigt anmærkningen til figur 1.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

En underretning er imidlertid ikke ensbetydende med, at barnet eller den unge nødvendigvis har brug for hjælp og støtte af kommunen. Kommunerne har også mulighed for at hjælpe børn og unge på andre måder end efter serviceloven. Der kan bl.a. iværksættes støtte til børn og unge med hjemmel i dagtilbudsloven eller folkeskoleloven, for eksempel ekstra støttepædagog til børn i dagtilbud. En henvendelse fra kommunen til barnets skole kan også få skoleledelsen til at indgå i en dialog med barnets forældre med henblik på at få løst eventuelle udfordringer i relation til barnets skolegang, herunder sætte fokus på barnets trivsel og udvikling.

For mange af de førstegangsanbragte har der været mange underretninger forud for anbringelsen. For de 3-11 årige har der været seks eller flere underretninger for omkring halvdelen af de førstegangsanbragte. Og for omkring 1/4 af børnene i denne aldersgruppe har der været 10 eller flere underretninger forud for iværksættelse af anbringelsen, jf. figur 7.

Figur 7

Andel førstegangsanbragte i 2018, der er modtaget flere underretninger om forud for iværksættelse af anbringelsen

Anm.: Omfatter underretninger i perioden 2015 og frem til tidspunktet for iværksættelse af anbringelsen i 2018. Omfatter børn og unge i alderen 0-17 år, der var førstegangsanbragte i 2018 og som indgår i befolkningsregisteret ultimo året. Danmarks Statistik bemærker, at antallet af underretninger er underestimeret for enkelte kommuner, derudover har Aalborg, Gribskov og Sønderborg ikke godkendt data for 2018. Aalborg kommune har ikke godkendt data for 2017. Horsens har ikke indberettet data for 2018 og underretninger fra Horsens kommune i 2018 indgår derfor ikke i opgørelsen. Se i øvrigt anmærkningen til figur 1.

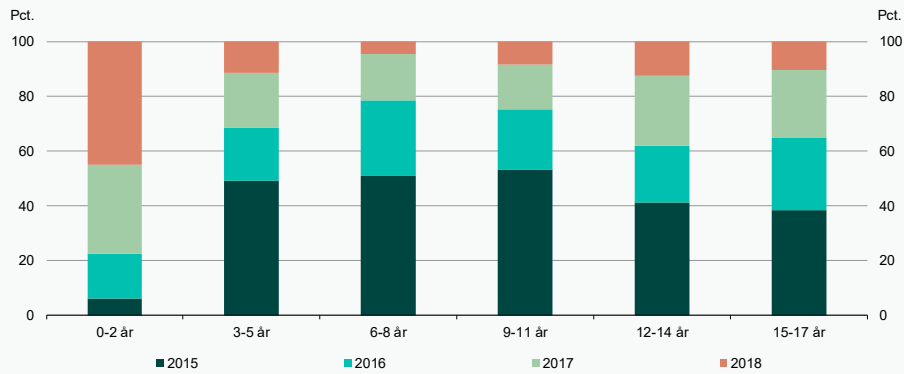
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Når kommunen modtager flere underretninger om et barn eller en ung, kan det dække over en række forskellige situationer og forløb. Det kan fx være forskellige personer, der kontakter kommunen uafhængigt af hinanden med den samme bekymring på baggrund af en konkret situation, eller underretninger om to vidt forskellige situationer eller forhold, som ikke umiddelbart er relaterede, men omhandler samme barn eller ung.

Blandt de førstegangsanbragte børn og unge, der var modtaget underretninger om i perioden 2015 frem til iværksættelse af anbringelsen i 2018, var der modtaget underretninger allerede i 2015 om ca. 40 pct. af børnene. Blandt de 9-11-årige førstegangsanbragte, der var modtaget underretninger om, var tallet 53 pct., jf. figur 8.

Figur 8

Tidspunkt for første underretning i perioden 2015 frem til iværksættelse af anbringelsen i 2018

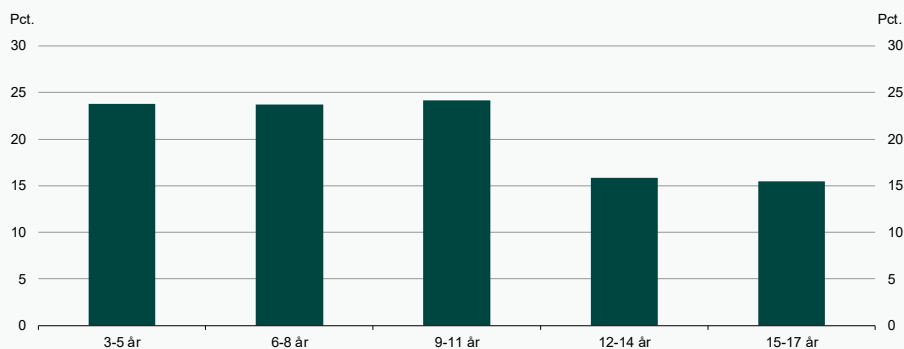
Anm.: Angiver tidspunkt for første underretning modtaget i perioden 2015 frem til iværksættelse af anbringelsen i 2018, blandt de førstegangsanbragte børn og unge, der var modtaget underretninger om i denne periode. Danmarks Statistik bemærker, at antallet af underretninger er underestimeret for enkelte kommuner, derudover har Aalborg, Gribskov og Sønderborg ikke godkendt data for 2018. Aalborg kommune har ikke godkendt data for 2017. Horsens har ikke indberettet data for 2018 og underretninger fra Horsens kommune i 2018 indgår derfor ikke i opgørelsen. Se i øvrigt anmærkningen til figur 1.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Ser man på gruppen af førstegangsanbragte, i alderen 3-11 år, var der modtaget mindst én underretning om ca. 24 pct. af børnene i hvert i både 2015, 2016 og 2017. For de 12-17-årige var det ca. 16 pct., der var modtaget underretninger om i hvert af de tre år, jf. figur 9.

Figur 9

Andel af de førstegangsanbragte i 2018, der er modtaget underretninger om i hvert af årene 2015-2017

Anm.: Omfatter børn og unge i alderen 0-17 år, der var førstegangsanbragte i 2018, og som indgår i befolkningsregisteret ultimo året. Angiver andelen af børnene, der er modtaget underretninger om i både 2015, 2016 og 2017. Danmarks Statistik bemærker, at antallet af underretninger er underestimeret for enkelte kommuner, derudover har Aalborg kommune har ikke godkendt data for 2017. Se i øvrigt anmærkningen til figur 1.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Boks 2

Lovgivning om underretninger om børn og unge

En underretning er en henvendelse til en relevant myndighed, der indeholder en bekymring for et barns eller en ungs trivsel og udvikling. Der er ikke formkrav til, hvordan en underretning skal finde sted, og der kan således underrettes både skriftligt og mundtligt.

Der er forskellige kriterier for, hvornår der skal underrettes alt efter, om man er fagperson eller en almindelig borger. Den generelle underretningspligt efter servicelovens § 154 indebærer, at enhver, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling, eller som lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

For fagpersoner gælder en skærpet underretningspligt efter servicelovens § 153, hvormed personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, har pligt til at underrette kommunen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage:

- 1) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte
- 2) at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold
- 3) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller unkladelse af at opfylde undervisningspligten
- 4) at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.

Kommunen skal senest 24 timer efter modtagelsen af en underretning vurdere, om barnets eller den unges sundhed eller udvikling er i fare, og om der derfor er behov for straks at iværksætte akutte foranstaltninger over for barnet eller den unge.

Kommunen skal endvidere sikre, at der iværksættes en rettidig og systematisk vurdering af alle indkomne underretninger med henblik på at afklare, om barnet eller den unge har behov for særlig støtte. Støtten kan fx omfatte pædagogisk støtte, familiebehandling, psykologhjælp eller anbringelse uden for hjemmet i en plejefamilie eller på en institution.